

Rapport

Aan de poort

Inventarisatie van de identificatie en authenticatie van persoons- en andere officiële documenten door Nederlandse kennisinstellingen

Auteurs

Tessel Blom

Timon de Boer

Iris van Vugt

Rapport

Aan de poort

Inventarisatie van de identificatie en authenticatie van persoons- en andere officiële documenten door Nederlandse kennisinstellingen

Auteurs

Tessel Blom

Timon de Boer

Iris van Vugt

Opdrachtgever

Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

Publicatienummer

2025.075-2527

Datum

11 september 2025

Beeld omslag

Webphotographeer, Pexels license

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding onderzoek	6
1.2 Onderzoeksvragen en -methode	6
2 Doelgroepen en documenten	8
3 Controle van identiteit en authenticiteit van documenten	9
3.1 Werving en selectie	9
3.2 Verblijfsvergunningprocedure	15
3.3 Afreizen naar Nederland	17
3.4 Inschrijving in de Basisregistratie Personen	18
3.5 Start op kennisinstelling	19
4 Potentiële kwetsbaarheden en casuïstiek	20
5 Conclusies en overwegingen	22

Samenvatting

Met het wetsvoorstel screening kennisveiligheid wordt een verplichte screening geïntroduceerd voor wetenschappers en studenten die aan Nederlandse kennisinstellingen toegang krijgen tot sensitieve kennis en technologie. Screeningsorganisatie Justis is de beoogde uitvoerder van deze screening. Dit onderzoek moet Justis en andere organisaties inzicht bieden in de huidige situatie op het gebied van screening en toelating van (master)studenten en onderzoekers aan Nederlandse kennisinstellingen en wat er gebeurt op het gebied van controle van identiteit en authenticiteit van aangeleverde documenten als diploma's, visa, referenties, identiteitsdocumenten en CV's.

Dit onderzoek toont een aantal zaken:

- ***De identificatie en authenticatie van identiteitsdocumenten van derdelanders gebeurt op verschillende momenten*** tussen werving en selectie en het starten van een student of wetenschapper op de kennisinstelling, zoals in de verblijfsvergunningsprocedure, het afreizen naar Nederland en de inschrijving in de Basisregistratie Personen.
- ***Andere documenten als diploma's, CV's en referenties worden in veel mindere mate gecheckt. Met name bij CV's zijn de checks zijn meer ingericht op de waarborging van de (wetenschappelijke) kwaliteit, dan de detectie van fraude.*** Voor studenten maken kennisinstellingen voor het waarderen en authenticeren van diploma's gebruik van Nuffic, maar voor wetenschappers en onderzoekers worden deze en de CV's nauwelijks formeel gecheckt. Hierbij is het devies dat de wetenschap elkaar kent en zichzelf corrigeert ('ons kent ons'). Wetenschappers komen in veel gevallen uit de netwerken van de kennisinstellingen en de (academische) achtergrond is daarmee bekend.
- ***Kennisinstellingen en overheidsorganisaties maken gebruik van commerciële partijen en software*** voor het uitlezen van persoonsgegevens uit identiteitsdocumenten, het identificeren van personen aan de hand van het identiteitsbewijs en het verzamelen en valideren van documenten.

Op de volgende pagina tonen wij het proces van identificatie en authenticatie van documenten voor studenten en werknemers (wetenschappers en onderzoekers) schematisch. Hierbij geven we aan in welke stappen documentchecks en identiteitschecks plaatsvinden. Hierbij merken we wel op dat het een overzicht is, de uitwerking en nuances staan in het rapport beschreven. Ook verschilt de mate waarin de checks plaatsvinden tussen de stappen en tussen verschillende kennisinstellingen.

Stap 1:

Werving en selectie

Student:

Aanmelden opleiding via Studielink.

- Aanleveren documenten bij Studielink
- Waardering, beoordeling en verificatie documenten door kennisinstelling

nuffic doc check

Werknemer:

(In)formeel sollicitatieproces en onboarding verschillen per instelling.

- Beperkte identiteitscheck ('ons kent ons')
- Pre-employment screening afhankelijk van functie en functieniveau

doc check

Verblijfsvergunning nodig?

Personen met EU/EER of Zwitserse nationaliteit

Stap 2:

Verblijfsvergunningprocedure

Kennisinstelling is erkend referent

De student/werknemer levert documentatie voor verblijfsvergunning aan bij de instelling. De instelling biedt deze als erkend referent aan bij de IND.

IND geeft verblijfsvergunning uit

- studenten: studievizum
- werknemers: werkvisum

De verblijfsvergunning moet later in Nederland opgehaald worden bij een IND-loket.

ID check

Indien mvv-plichtig:

Ophalen **machtiging tot voorlopig verblijf (mvv)**, ookwel inreisvisum.) bij Nederlandse post in het buitenland.

ID check

Stap 3:

Afreizen naar Nederland

De Koninklijke Marechaussee voert de grenscontrole uit.

ID check

Stap 4:

Inschrijving in de Basisregistratie Personen

In Nederland? De student/werknemer moet zich inschrijven in de **Basisregistratie Personen (BRP)** bij de gemeente waar deze gaat wonen.

ID check

doc check

Stap 5:

Start bij kennisinstelling

Werknemers: ID check op eerste werkdag.

ID check

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Met het nieuwe wetsvoorstel screening kennisveiligheid wordt een verplichte screening geïntroduceerd voor wetenschappers en studenten die aan Nederlandse kennisinstellingen toegang krijgen tot sensitieve kennis en technologie. Het doel hiervan is om de risico's op het gebied van kennisveiligheid terug te dringen en Nederland beter te beschermen tegen ongewenste kennis en technologieoverdracht via personen, ook wel de *insider threat* genoemd. De kennisinstellingen waar deze wet betrekking op heeft zijn bekostigde en niet-bekostigde instellingen zoals bedoeld in de WHW (universiteiten, hogescholen, academische ziekenhuizen), instellingen voor toegepast onderzoek (TO2-instellingen), en KNAW- en NWO(-I)- en andere instituten, waar zich sensitieve technologie bevindt.

De minister van OCW werkt momenteel aan het wetsvoorstel die deze screening verplicht, waarbij screeningsorganisatie Justis de beoogde uitvoerder is. Justis heeft behoefte aan inzichten in de huidige situatie op het gebied van werving en selectie en toelating van (master)studenten en onderzoekers aan Nederlandse kennisinstellingen en wat er gebeurt op het gebied van controle van identiteit en authenticiteit van aangeleverde documenten als diploma's, visa, referenties, identiteitsdocumenten en CV's.

1.2 Onderzoeksvragen en -methode

Voor het invullen van de kennisbehoefte zijn vooral interviews gehouden met kennisinstellingen en overheidsorganisaties. Daarnaast is een verkennend interview gehouden met beoogd uitvoerder Justis om de vraagstelling richting kennisinstellingen en andere overheidsorganisaties aan te scherpen.

In de interviews met **kennisinstellingen** stonden de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Welke wettelijke verplichtingen hebben kennisinstellingen op dit moment al met betrekking tot controle op identiteit en authenticiteit van aangeleverde documenten van beoogde studenten en wetenschappers?
2. Wat doen kennisinstellingen zelf aan controle van identiteit en authenticiteit en hoe zien deze controles eruit?
3. Welke potentiële kwetsbaarheden hebben deze controles in hun huidige vorm?
4. In hoeverre hebben kennisinstellingen in Nederland weleens te maken gehad met identiteits- en documentfraude door studenten en wetenschappers?

In de interviews met **overheidsorganisaties** lag de focus op de volgende vragen:

5. Welke controles voeren andere organisaties op dit moment uit met betrekking tot de identiteit van derdelanders, EU-burgers (niet zijnde Nederlanders) en de authenticiteit van aangeleverde documenten van en door derdelanders?
6. Hoe hebben de andere organisaties deze controles ingericht?
7. Welke middelen, faciliteiten en hulplijnen bestaan er om bij deze controles fraude te herkennen?

In totaal zijn er twaalf (groeps)interviews georganiseerd met kennisinstellingen waarbij met name HR-adviseurs, medewerkers van de (international) student admissions offices, juristen en beleidsmedewerkers kennisveiligheid zijn gesproken. Daarnaast zijn er medewerkers in elf gesprekken online, telefonisch of schriftelijk gesproken van de IND, DUO, BZ, de Gemeente Amsterdam, de Koninklijke Marechaussee, Studielink en Nuffic.

2 Doelgroepen en documenten

Uit de interviews met zowel de kennisinstellingen als de overheidsorganisaties komt naar voren dat de processen rondom de toelating en binnenkomst in zowel Nederland als de onderwijsinstelling verschilt tussen doelgroepen. Deze doelgroepen onderscheiden zich van elkaar langs drie assen: het doel van het verblijf op de kennisinstelling, de nationaliteit van de persoon en de documenten die aangeleverd moet worden.

Ten eerste verschillen de toelatingsprocedures voor studenten en medewerkers van kennisinstellingen (inclusief promovendi). Enerzijds zit dit verschil al in de werving, anderzijds in de formele toelatings-, inschrijvings- en verblijfsprocedures. Uit de interviews komt naar voren dat de werving van promovendi en andere onderzoekers vaker binnen de informele en academische netwerken gebeurt. Alle studenten die aan de formele toelatingseisen van een opleiding voldoen zijn daarentegen in principe toelaatbaar en de werving is daarmee voornamelijk passief. Studenten melden zich aan bij een Nederlandse opleiding via Studielink. Deze aanmelding wordt vervolgens doorgezet naar een student office bij een instelling of faculteit om getoetst te worden op toelaatbaarheid. De toelating en selectie van promovendi en onderzoekers/werknemers verloopt vaker decentraal bij faculteiten en via HR-afdelingen van kennisinstellingen.

Langs de tweede as maken we onderscheid tussen derdelanders¹, EU-burgers en Nederlanders. Om in Nederland te kunnen studeren of werken hebben derdelanders een geldige verblijfsvergunning nodig. De student of werknemer levert hiervoor alle benodigde documentatie aan bij onderwijsinstelling die deze als erkend referent aanbiedt aan de IND ter beoordeling van de verblijfsvergunning. EU-burgers en Nederlanders die niet al wonend zijn in Nederland moeten zich bij de gemeente in (laten) schrijven in de Basisregistratie Personen (BRP).

Ten slotte verschillen procedures tussen twee typen documenten: identiteitsdocumenten en academische documenten zoals diploma's, cijferlijsten, referenties en CV's. In de hierop volgende hoofdstukken maken we bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen, indien relevant, het onderscheid tussen derdelanders en EU-burgers, tussen studenten en promovendi/wetenschappers en tussen identiteitsdocumenten en academische documenten.

¹ Persoon met een andere nationaliteit dan die van één van de lidstaten van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland, Liechtenstein of Zwitserland. Ook staatlozen worden tot derdelanders gerekend.

3 Controle van identiteit en authenticiteit van documenten

In dit hoofdstuk bespreken we chronologisch, van wettelijke verplichtingen tot werving en selectie en de start op de kennisinstelling, hoe het proces van identiteits- en authenticiteitscontrole er bij kennisinstellingen uitziet en welke hulpmiddelen daarbij ingezet worden.

3.1 Werving en selectie

Het proces van werving en selectie van studenten en wetenschappers verschilt dermate dat we deze hier apart bespreken.

3.1.1 Studenten

Aanmelding bij opleiding

Elke student, zowel internationaal als Nederlands, meldt zich aan bij een opleiding aan een hogeschool of universiteit via Studielink. Aspirant-studenten moeten bij Studielink een account aanmaken om zich aan te kunnen melden bij een opleiding in Nederland. Nederlanders en EU/EER studenten doen dit met DigiD of eIDAS. Derdelanders of studenten zonder DigiD of eIDAS die niet in Nederland wonen kunnen een account aanmaken met een identiteitsbewijs. Hiervoor uploadt de student een foto of scan van de pasfotopagina van het paspoort waar de persoonsgegevens uit gedistilleerd worden. Studielink maakt voor het uitlezen van de persoonsgegevens gebruik van de software van Verifai.

Verifai

Verifai is een platform dat gefinancierd is door de EU, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) en het Ministerie van Economische Zaken en is een platform voor identiteitsverificatie. De Verifai software is in Studielink geïmplementeerd voor het uitlezen van persoonsgegevens uit scans van identiteitsbewijzen. Hierbij wordt onder andere gecontroleerd of het documentnummer en de geboortedatum valide getallen zijn, maar vindt er geen authenticatie van het document plaats of verificatie van de identiteit van de persoon.

Verifai biedt wel mogelijkheden tot identiteitsverificatie, bijvoorbeeld door een selfie van de persoon te vergelijken met de foto op het identiteitsdocument. Echter geeft Studielink aan momenteel geen gebruik te maken van deze mogelijkheden, om onder andere de toegankelijkheid van Studielink te waarborgen en geen barrières op te werpen voor personen die geen toegang hebben tot de benodigde apparatuur.

Wanneer het Verifai niet lukt om de identiteit van de aanmelder te verifiëren stuurt Studielink een bericht aan de instelling die de student in de meeste gevallen vraagt een kopie of scan van de documenten op te sturen of te uploaden zodat de identiteit handmatig door de instelling geverifieerd kan worden.

Studenten voegen in Studielink voegen naast hun persoonsgegevens ook hun vooropleidingen en behaalde diploma's toe aan hun profiel. Dit profiel met de aanmelding voor een opleiding wordt door Studielink vervolgens doorgezet naar de desbetreffende onderwijsinstelling. Het verificatieproces van de documenten die deelname aan deze vooropleidingen ondersteunen vindt bij de instellingen plaats.

Toelating tot opleiding

Elke instelling heeft een centrale admission office voor (internationale) studenten wat het startpunt is van elk toelatingsproces en waar de verificatie van academische documenten plaatsvindt. Hier komen alle dossiers binnen die instellingen van Studielink ontvangen. We hebben geen enkele instelling gesproken waar dit dossier direct naar een faculteit of toelatingscommissie gaat. Hier vindt het toelatingsproces van studenten plaats in drie stappen, waarvan de inhoudelijke invulling tussen instellingen verschilt:

1. ***Waardering.*** De aanmelding komt binnen bij de centrale admissions office, die diploma's en cijferlijsten waarden en beoordelen of de student een vooropleiding van het juiste niveau heeft gehaald om formeel toelaatbaar te zijn tot de gewenste opleiding;

2. **Beoordeling.** De aanmelding wordt doorgezet naar de toelatingscommissie van een vakgroep of faculteit die beoordeelt of de student inhoudelijk over de juiste kwalificaties beschikt;
3. **Verificatie.** Als de student inhoudelijk toegelaten is, gaat het dossier terug naar de centrale admissions office die de aanmelding definitief maken, en bij sommige instellingen alle documenten verifiëren en toetsen op authenticiteit.

Hieronder beschrijven we deze drie processen in meer detail.

1) Waardering

Voor de waardering en verificatie van diploma's maken instellingen gebruik van de diensten en informatie van Nuffic. De waardering wordt bij de meeste instellingen gedaan door medewerkers van de centrale student admissions office, en in een enkel geval decentraal bij individuele faculteiten.

Nuffic

Nuffic is de Nederlandse organisatie voor internationalisering in onderwijs. Bij de afdeling onderwijsvergelijking staat het vergelijken en waarderen van (internationale) diploma's centraal. Instellingen kunnen voor de waardering van diploma's advies vragen aan Nuffic. Nuffic geeft advies over de erkenning, de authenticiteit en het niveau in een waardering van een diploma.

Bij Nuffic is er door de jaren heen veel (specifieke) expertise en vergelijkingsmateriaal opgebouwd over diploma's uit alle landen. Nuffic werkt daarbij in regio's, zodat medewerkers zich kunnen specialiseren in een aantal aan elkaar verwante onderwijssystemen en de daarbij behorende documenten en echtheidskenmerken.

Naast deze specifieke expertise zijn er voor sommige niet-Europese landen openbare databases van afgestudeerden en diplomahouders beschikbaar, die bij de authenticatie van diploma's kunnen worden geraadpleegd, en publiceren bepaalde landen lijsten met namen van afgestudeerden die gebruikt kunnen worden om diploma's te verifiëren. Zowel Nuffic als bepaalde onderwijsinstellingen geven aan in sommige gevallen gebruik te maken van deze databases en publicaties. Voor het valideren van Europese diploma's werkt Nuffic samen met andere instanties in het ENIC-NARIC netwerk². Bij twijfel kunnen ze een partner uit dit netwerk vragen het diploma te authenticeren.

2) Beoordeling

Bij alle instellingen wordt een inhoudelijke beoordeling gedaan door een toelatingscommissie van inhoudelijk deskundigen bij de faculteit of opleiding. Zij beoordelen of een student over de juiste vooropleiding beschikt om de gewenste opleiding te kunnen volgen. Daarnaast beoordelen zij de behaalde cijfers, (indien van toepassing) motivatie en referenties. Hier vindt geen verificatie of authenticatie plaats van deze documenten. Als de toelatingscommissie beoordeelt dat de student over de juiste kwalificaties beschikt is deze voorwaardelijk toegelaten, en gaat het dossier terug naar de centrale student admission office.

In sommige gevallen kunnen instellingen besluiten gesprekken met studenten te voeren over de studiemotivatie. Kennisinstellingen mogen studenten niet weigeren als ze aan de eisen voldoen, maar ze mogen wel besluiten dat ze geen erkend referent voor deze student willen zijn in de verblijfsvergunningsprocedure (hierover in 3.2 meer). Sommige instellingen geven aan deze gesprekken te voeren als ze twijfelen over de motivatie, er

² Het ENIC-NARIC netwerk is een samenwerkingsverband van nationale informatiecentra die zich bezighouden met de erkenning van buitenlandse diploma's en kwalificaties. Voor meer informatie zie [www.enic-naric.net]

onduidelijkheden zijn in de documenten van studenten of als het studenten uit aandachtslanden³ betreft. Als de instelling besluit geen erkend referent te willen zijn dan kan de student ook geen verblijfsvergunning aanvragen.

3) Verificatie

Bij de centrale student admission office vindt na de inhoudelijke beoordeling de verificatie van aangeleverde documenten plaats. De wijze waarop dit gebeurt verschilt sterk tussen instellingen. Elke instelling geeft aan dat ze als eerste stap in ieder geval documenten met elkaar valideren waarbij ze checken of de persoonsgegevens op alle documenten met elkaar overeenkomen. Sommige instellingen verifiëren daarnaast ook nog de identiteitsdocumenten, maar de meeste geven aan dit niet te doen. Per instelling verschilt het vervolgens of ze van alle studenten de academische documenten verifiëren, alleen voor studenten uit aandachtslanden met betrekking tot mogelijke fraude, of steekproefsgewijs. Instellingen verifiëren academische documenten op verschillende manieren. Instellingen vragen bijvoorbeeld gecertificeerde kopieën (geen scans) op of maken gebruik van verificatieorganisaties als de China Credentials Verification (CSSD)⁴. Ook bieden sommige diploma's de mogelijkheid ze te verifiëren met behulp van QR-codes. In andere gevallen wordt de verificatie van persoonsdocumenten handmatig of met behulp van een database gedaan. Deze databases kunnen intern of extern (bij de herkomstinstelling of Europees) zijn.

Niet-EU studenten worden pas definitief ingeschreven als ze een verblijfsvergunning hebben. Pas als de student een verblijfsvergunning heeft kan deze daadwerkelijk naar Nederland komen om te studeren. Voor alle instellingen zijn de controles die de IND hier verricht een extra waarborg dat er geen identiteits- of documentfraude optreedt.

3.1.2 Wetenschappers

Sollicitatieprocedure

Instellingen voeren altijd sollicitatiegesprekken met beoogde promovendi en onderzoekers. In dit sollicitatiegesprek worden ook de inhoudelijke academische kwaliteiten van de sollicitant getoetst. De sollicitatiegesprekken zijn bij alle instellingen decentraal belegd en wordt uitgevoerd door inhoudelijk deskundigen, waaronder de toekomstig leidinggevende van de sollicitant. Veel instellingen nemen promovendi en onderzoekers aan die bekenden zijn en geven aan dat tijdens het sollicitatiegesprek de inhoudelijke academische kwalificaties van de sollicitant getoetst worden. Dit geeft instellingen

³ Sommige instellingen geven aan de werken met een lijst van aandachtslanden die dynamisch is. Deze lijst bestaat uit landen waar op dat moment een hoger risico op fraude is, bijvoorbeeld omdat er ineens onverwacht veel aanmeldingen uit dat land komen of omdat er in het verleden meermaals fraude is gedetecteerd bij studenten uit dat land.

⁴ De CSSD is in beheer bij het Chinese Ministerie van Onderwijs.

voldoende vertrouwen dat iemand die zou liegen over behaalde diploma's of ervaring op het CV gedurende de sollicitatieprocedure door de mand zal vallen.

Gedurende de sollicitatieprocedure verifiëren instellingen vrijwel nooit academische of identiteitsdocumenten. Sommige instellingen geven aan in enkele gevallen (bij twijfel) diploma's te verifiëren, maar CV's worden eigenlijk nooit geverifieerd. Instellingen doen dit niet omdat veel sollicitanten (zeker meer senior personeel) al bekend zijn bij de instelling, waardoor ze er vrij zeker van zijn dat de academische kwalificaties op orde zijn. Ook geven instellingen aan dat tijdens het sollicitatiegesprek de inhoudelijke academische kwalificaties getoetst worden. Dit geeft instellingen voldoende vertrouwen dat iemand die zou liegen over behaalde diploma's of ervaring op het CV gedurende de sollicitatieprocedure door de mand zal vallen.

Onboarding nieuwe medewerker

Identiteitsdocumenten van de geselecteerde wetenschapper worden door de meeste instellingen geverifieerd, maar op verschillende manieren. Sommige instellingen doen dit handmatig en/of maken gebruik van interne of Europese databases waarin richtlijnen staan voor de verificatie van identiteitsdocumenten. Andere instellingen maken hiervoor gebruik van software van commerciële partijen. Tot slot zijn er ook instellingen die aangeven in deze fase helemaal geen identiteitsdocumenten te verifiëren, maar dit pas te op de eerste werkdag, hierbij vertrouwen ze voor derdelanders wel op de identiteitsverificatie van de IND.

Sommige instellingen maken gebruik van commerciële partijen om documenten te verifiëren, welke documenten dit zijn hangt af van de functie en het functieniveau. Sommige instellingen geven aan voor de onboarding van medewerkers gebruik te maken van commerciële partijen die een pre-employment screening uitvoeren. De documenten die in deze screening doorgelicht worden zijn afhankelijk van de functie en het functieniveau, maar kan een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) zijn, diploma, CV's en referenties. Een instelling gaf ook aan voor het sollicitatieproces van hoge functies gebruik te maken van een *executive search* bureau (*head hunters*), die de documenten beoordeelt. Instellingen die handmatig verifiëren kijken met namen of de persoonsgegevens tussen de verschillende documenten overeenkomen.

Pre-employment screening software

Een aantal instellingen maakt gebruik van software voor de verificatie van documenten. In de gesprekken hebben we van instellingen met name van Validata en Valicare gehoord. Deze partijen bieden (pre-)employment screening software aan. Nieuwe medewerkers kunnen hier documenten uploaden als het identiteitsbewijs, diploma's, referenties en de VOG. Deze partijen authenticiseren en valideren deze documenten vervolgens. Hierbij maken ze gebruik van automatische verificaties, maar hebben ze ook partnerschappen met instanties als DUO en Nuffic.

Instellingen vertrouwen voor de identiteitsverificatie ook op de processen bij de IND. Elke instelling doet aan arbeidsaanbod voorwaardelijk aan het ontvangen van een verblijfsvergunning voor de wetenschapper. Wanneer de wetenschappers geen verblijfsvergunning ontvangt vervalt het arbeidsaanbod. Dit zorgt volgens de instellingen als extra *checks and balances* tijdens de onboarding van de medewerker. Ook moeten werkgevers tot slot aan de wettelijke identificatieplicht van werknemers voldoen. Wetenschappers moeten op de eerste werkdag (vaak bij het ophalen van de personeelspas en de laptop) fysiek hun paspoort laten zien op de instelling. Sommige instellingen eisen daarnaast ook dat wetenschappers een Nederlandse bankrekening hebben (en zich daarmee geïdentificeerd hebben bij de bank).

3.2 Verblijfsvergunningprocedure

Derlanders hebben een verblijfsvergunning nodig om in Nederland te mogen studeren of werken. Deze wordt uitgegeven door de IND. De kennisinstelling moet bij deze verblijfsaanvraag voor de student of onderzoeker een door de IND erkende referent zijn. Een erkende referent is een bedrijf, school, instelling of organisatie die belang heeft bij de komst van een vreemdeling. In de meeste gevallen dient de kennisinstelling ook de aanvraag voor de verblijfsvergunning in bij de IND. De student of wetenschaper levert voor deze aanvraag de benodigde documenten aan bij de instelling. Welke documenten dit zijn hangt af van het type verblijfsvergunning. De kennisinstelling heeft als erkend referent naast een zorgplicht ook een administratie- en bewaarplicht, zoals voor de kopie van het paspoort van de student, de antecedentenverklaring en het bewijs van voldoende middelen om in Nederland te wonen en te studeren.⁵ Sommige instellingen maken voor dit verblijfsvergunningproces en -administratie gebruik van

⁵ [ind.nl]

commerciële diensten zoals VisaCare, waarmee de systemen van de instellingen verbonden zijn met de IND.

Bureau Documenten

Het Bureau Documenten (BDOC) beoordeelt de echtheid van documenten die als bewijs dienen bij een aanvraag om verblijf, naturalisatie of een inschrijving de Basisregistratie Personen (BRP). Organisaties als de IND, gemeenten en opsporingsdiensten hebben afspraken gemaakt met BDOC om brondocumenten zoals geboorte- en huwelijksaktes bij BDOC te kunnen laten onderzoeken. Mocht Justis hier ook gebruik willen maken van de expertise van BDOC dan zouden ze hier met BDOC en de IND afspraken over moeten maken.

Naast een verblijfs- en werkvergunning heeft de derdelander ook een machtiging tot voorlopig verblijf (mvv) nodig indien deze de nationaliteit heeft van een land waarvoor de mvv-plicht geldt. De mvv is een inreisvisum. Bij het ophalen van dit mvv wordt een identiteitsverificatie gedaan door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Wanneer de verblijfsvergunning en de mvv door de IND zijn goedgekeurd, kan de derdelander de mvv ophalen bij een Nederlandse ambassade of consulaat in het buitenland. Hier wordt de persoon aan de hand van het identiteitsdocument en biometrie geïdentificeerd en wordt (opnieuw) biometrie afgenomen.

Visumaanvragen voor bezoeken van maximaal 90 dagen aan Nederland worden behandeld door de Consulaire Service Organisatie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De aanvraag wordt (in veel landen) ingediend bij VFS Global – een commerciële partij. Deze partij verzorgt de identificatie van de persoon aan de hand van de identiteitsdocumenten en de afname van biometrie.

De IND voert in de asielprocedure een screening uit, maar deze is in tijd en omvang beperkt en is gericht op een andere doelgroep en dient een ander doel. Zo kort mogelijk na de registratie van een asielzoeker in Nederland vindt er een screening van deze persoon plaats. In deze screening wordt gezocht naar signalen die bijvoorbeeld kunnen duiden op een gevaar van deze persoon voor de nationale veiligheid en de openbare orde, signalen die aanleiding geven iemand uit te sluiten op basis van artikel 1F van het VN-vluchtelingenverdrag⁶ of signalen van mensensmokkel- en handel of andersoortige

⁶ Bij artikel 1F gaat het om oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de vrede of misdrijven tegen de menselijkheid. Ook andere ernstige misdrijven, zoals moord en verkrachting, kunnen een reden zijn om een persoon uit te sluiten van bescherming van het VN-vluchtelingenverdrag. Tot slot vallen ook handelingen in strijd met de doelstellingen en beginselen van de Verenigde Naties onder artikel 1F.

fraude. Deze screening vindt onder andere plaats aan de hand van social media accounts die zelf worden opgegeven door de persoon. De IND voert sporadisch ook screening uit bij reguliere verblijfsprocedures, maar dat gebeurt alleen op basis van handhavingssignalen en dan betreft het vooral onderzoek op het internet. Bij verblijfsvergunningen die ingediend worden door een erkend referent (zoals bij de verblijfsvergunningen voor studenten en wetenschappers) ontvangt de IND van de erkend referent heel beperkt informatie over de student of werknemer die vrijwel nooit handhavingssignalen bevatten. Bij twijfel zal er veelal (ook) contact opgenomen worden met de kennisinstelling.

3.3 Afreizen naar Nederland

De Koninklijke Marechaussee voert aan de grens een identiteits- en identiteitsdocumentcontrole uit. Ook doen ze daar een DDM-check (doel, duur, middelen). De reiziger dient hiervoor ondersteunende documenten aan te kunnen leveren. Bij twijfel over de identiteit van een persoon of de authenticiteit van de identiteitsdocumenten kunnen deze opgestuurd worden aan het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten.

Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten

Het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID) is een samenwerkingsverband tussen de Koninklijke Marechaussee en de Nationale Politie en is een landelijk aanspreekpunt voor identiteitsfraude en echtheid van identiteitsdocumenten. Naast twee falsificatendesks op Schiphol en Ter Apel beschikt het ECID over vier regionale ID-desks, waar ze vragen kunnen beantwoorden over de echtheid van identiteitsdocumenten. Andere overheidsorganisaties zoals gemeenten, de IND of BZ, banken en de politie sturen (kopieën van) identiteitsdocumenten op naar het ECID voor authenticatie. Het ECID kan (op afstand) een document valideren. Om formeel vast te stellen dat het om een vervalst document gaat moet het document wel fysiek beoordeeld worden.

Binnen het ECID werken medewerkers die zijn opgeleid in documentonderzoek. Er bestaan drie verschillende opleidingsniveaus op het gebied van documentexpertise; de basisopleiding Documentcontrole (DOC 1)⁷, de verdiepingsopleiding Documentonderzoeker (DOC 2)⁸ en de opleiding tot Documentdeskundige (DOC 3). Veruit de meeste personen met een DOC 3 opleiding werken bij het ECID. Het overige deel werkt o.a. bij instanties als Bureau Documenten van de IND of de RDW.

Daarnaast bezit het expertisecentrum ook referentiemateriaal, bestaande uit diverse specimen paspoorten van vele landen, en specialistische apparatuur zoals microscopen en lichtbakken voor het inspecteren en authenticeren van identiteitsdocumenten.

Werknemers van Justis en onderwijsinstellingen kunnen via het ECID trainingen volgen of de basisopleiding Documentcontrole (DOC 1) doen. Daarnaast zouden er afspraken gemaakt kunnen worden met het ECID om bij twijfel identiteitsdocumenten door de experts daar te laten authenticeren.

3.4 Inschrijving in de Basisregistratie Personen

Studenten en onderzoekers die in Nederland komen wonen moeten zich in laten schrijven in de Basisregistratie Personen (BRP) door de gemeente waar ze gaan wonen. Hiervoor moeten ze zich met een geldig identiteitsbewijs, geboorteakten en documenten over de woonsituatie melden op het gemeentehuis. Hier vindt een identiteitscheck plaats en wordt de authenticiteit van de akte vastgesteld. Bij een succesvolle registratie in de

⁷ [\[www.politieacademie.nl\]](http://www.politieacademie.nl)

⁸ [\[www.politieacademie.nl\]](http://www.politieacademie.nl)

BRP ontvangt de student of wetenschapper het BSN. Deze procedure geldt ook voor personen met de Nederlandse identiteit die remigreren (hervestiging in Nederland).

OPENinschrijving

De Gemeente Amsterdam is vorig jaar begonnen met het inschrijven van internationale studenten op afstand. Hiervoor maken ze gebruik van de app OPENinschrijving⁹, die ze in samenwerking met een commerciële partner hebben ontwikkeld. In deze app wordt de identiteit van een persoon vastgesteld door middel van een liveness check of selfie aan de hand van een digitale scan van het identiteitsdocument en worden de benodigde documenten aangeleverd voor inschrijving in de BRP. Wanneer de persoon in Nederland is aangekomen hoeft deze zich dan alleen nog maar te identificeren bij het gemeentehuis, maar is het dossier al opgemaakt.

3.5 Start op kennisinstelling

De enige wettelijke verplichting voor kennisinstellingen is de Identificatieplicht werkgever. Deze verplichting geldt voor elke werkgever in Nederland en bestaat uit een verificatieplicht (bij indiensttreding moet de werkgever het identiteitsbewijs controleren op echtheidskenmerken en geldigheid), een bewaarplicht (de werkgever moet een kopie van het identiteitsbewijs bewaren zolang de werknemer in dienst is) en een zorgplicht (de werkgever moet de werknemer bij controle in de gelegenheid stellen aan de identificatieplicht te voldoen).¹⁰

Medewerkers moeten op de eerste werkdag hun identiteitsbewijs laten verifiëren. Medewerkers moeten bij het ophalen van hun medewerkerspas hun fysieke identiteitsbewijs meenemen naar de balie om deze te laten controleren. Pas hierna ontvangt de medewerker de personeelspas en kan deze aan het werk. Bij een enkele instelling moet het identiteitsbewijs ook gecontroleerd worden door de leidinggevende van de werknemer. Voor studenten kan nog verificatie van het originele exemplaar van het diploma aan de balie plaatsvinden bij de start van hun opleiding plaatsvinden, maar dit gebeurt slechts in enkele gevallen.

⁹ [www.pinkroccadelocalgovernment.nl]

¹⁰ [www.rijksoverheid.nl]

4 Potentiële kwetsbaarheden en casuïstiek

Instellingen zien amper kwetsbaarheid op het gebied van identiteits- en documentfraude en de IND ziet studenten en wetenschappers ook niet als hoog-risico voor wat betreft identiteits- en documentfraude. Instellingen hebben allemaal een duidelijk proces tijdens sollicitatie een aanmeldprocedures waarin zij zelf verificatie doen of vertrouwen op de verificatie van andere instanties. Instellingen hebben teams van mensen die gespecialiseerd zijn in het verifiëren van documenten waardoor veel *tacit knowledge* wordt opgebouwd en maken gebruik van externe expertise van organisaties als Nuffic. Lijntjes tussen verschillende teams betrokken bij het proces zijn vaak kort, en onduidelijkheden worden altijd intern besproken.

Volgens respondenten is de controle van fysieke identiteitsbewijzen bij de start op de kennisinstelling wel een kwetsbaar punt. Dit heeft twee redenen: respondenten betwijfelen of deze stap altijd gebeurt aangezien er geen centrale controle plaatsvindt, en ze betwijfelen of baliemedewerkers of leidinggevenden over de middelen en kennis beschikken om de identiteit en identiteitsdocument te verifiëren.

Instellingen zien wel andere risico tijdens hun verificatieproces, bijvoorbeeld als het gaat om cybersecurity en AI. Diplomaverificatie via QR-codes is een concreet voorbeeld waar het thema van cybersecurity komt kijken. Veel diploma's zijn te verifiëren via QR-codes, maar er zijn instellingen die dit niet meer doen vanwege cybersecurityrisico's. Een andere instelling staat dit nog wel toe, maar organiseert ook trainingen voor werknemers om het bewustzijn van cybersecurityrisico's te vergroten. Daarnaast benadrukken instellingen ook de risico's die voortkomen uit AI, doordat de vervalsingen van documenten steeds beter en makkelijker (kunnen) worden.

Bij de gesproken instellingen zijn zover bekend geen incidenten met identiteits- of documentfraude voorgekomen. Soms zijn tijdens het verificatieproces documenten onduidelijk of krijgt de instellingen vragen van de IND, maar die onduidelijkheden zijn vaak snel weg te nemen door contact met de sollicitant of student en/of instelling waar deze vandaan komt. De fouten die worden gemaakt hebben meestal betrekking op de waardering van de academische achtergrond, en niet de feitelijke juistheid van deze achtergrond. Een voorbeeld dat wel wordt aangehaald is dat sommige studenten frauderen met het bewijs van voldoende middelen¹¹, maar deze fraude wordt door de instellingen in het kader van kennisveiligheid niet relevant geacht. Het gevolg hiervan

¹¹ Een student moet aantonen over voldoende geld te beschikken om zichzelf minstens een jaar lang te onderhouden. Hiervoor geldt per maand het normbedrag voor uitwonende hbo- en wo-studenten uit de Wet op de studiefinanciering, exclusief les- of collegegeld. [ind.nl]

kan wel zijn dat een instelling besluit niet de erkend referent van de student te willen zijn.

5 Conclusies en overwegingen

De insteek van dit onderzoek was om inzicht te geven in huidige situatie op het gebied van screening en toelating van (master)studenten en onderzoekers aan Nederlandse kennisinstellingen en wat er gebeurt op het gebied van controle van identiteit en authenticiteit van aangeleverde documenten als diploma's, visa, referenties, identiteitsdocumenten en CV's.

Dit onderzoek toont een aantal zaken:

- ***De identificatie en authenticatie van identiteitsdocumenten van derdelanders gebeurt op verschillende momenten*** tussen werving en selectie en het starten van een student of wetenschapper op de kennisinstelling, zoals in de verblijfsvergunningsprocedure, het afreizen naar Nederland en de inschrijving in de Basisregistratie Personen.
- ***Andere documenten als diploma's, CV's en referenties worden in veel mindere mate gecheckt. Met name bij CV's zijn de checks zijn meer ingericht op de waarborging van de (wetenschappelijke) kwaliteit, dan de detectie van fraude.*** Voor studenten maken kennisinstellingen voor het waarderen en authenticeren van diploma's gebruik van Nuffic, maar voor wetenschappers en onderzoekers worden deze en de CV's nauwelijks formeel gecheckt. Hierbij is het devies dat de wetenschap elkaar kent en zichzelf corrigeert ('ons kent ons'). Wetenschappers komen in veel gevallen uit de netwerken van de kennisinstellingen en de (academische) achtergrond is daarmee bekend.
- ***Kennisinstellingen en overheidsorganisaties maken gebruik van commerciële partijen en software*** voor het uitlezen van persoonsgegevens uit identiteitsdocumenten, het identificeren van personen aan de hand van het identiteitsbewijs en het verzamelen en valideren van documenten.

In de nieuwe wet screening kennisveiligheid zal de gehele doelgroep van studenten en wetenschappers gescreend moeten worden, zowel Nederlands en EU-burgers als derdelanders. Met name de identificatie en screening van derdelanders is hierin een uitdaging. Voor het verkrijgen van een inreisvisum (mvv) moeten derdelanders zich bij een Nederlandse post (of een door het Ministerie van Buitenlandse Zaken ingehuurd commerciële partij) fysiek melden om zich te identificeren en ook als ze Nederland binnen willen komen wordt er een identiteitscheck gedaan door de Koninklijke Marechaussee. De vraag voor Justis is dus in hoeverre zij processen in moeten richten die deze identificatie nogmaals doet, of dat ze voor de fysieke identificatie gebruik maken van bestaande processen en erop vertrouwen dat identiteitsfraude later in het proces van het verkrijgen van de verblijfsvergunning en het afreizen naar Nederland wordt afgevangen. Voor de screening zouden ze dan bijvoorbeeld gebruik kunnen maken van een 'lichtere' identiteitsverificatie op afstand, zoals geïmplementeerd in de OPENinschrijving app van de Gemeente Amsterdam.

Voor een screening kennisveiligheid zullen documenten als CV's en diploma's van belang zijn. Deze worden in het proces nu ingediend bij de kennisinstelling zelf en alleen daar in verschillende mate onderzocht op authenticiteit. Voor geen enkele andere processtap zijn ze van belang. Wanneer een student toelaatbaar is geacht of een kandidaat is geselecteerd zou Justis het dossier dat de kennisinstelling heeft opgebouwd daarom mogelijk kunnen gebruiken als het startpunt van haar screening.

Onderzoek voor *onderbouwd* beleid.

Dialogic innovatie & interactie

Hooghiemstraplein 33

3514 AX Utrecht

030-2150580

www.dialogic.nl